

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра соціальних комунікацій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВКПП 02 «ФАКТЧЕКІНГ»

Освітньо-професійна програма: Журналістика. Журналістика та соціальна комунікація

Спеціальність 061. Журналістика.

Факультет філології та масових комунікацій

2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Фактчекінг» для студентів ОПП Журналістика.
Журналістика та соціальна комунікація.

Розробники:

БЕЗЧОТНІКОВА С.В., професор кафедри соціальних комунікацій,
АНДРЕЄВА Н.В., асистент кафедри соціальних комунікацій

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальних комунікацій

Протокол від “22” лютого 2024 року, № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань соціальні комунікації	Нормативна /дисципліна професійної підготовки		
	Напрямок підготовки 061. Журналістика			
Модулів – 1	Спеціальність: Журналістика. Журналістика, Журналістика. Реклама і зв’язки з громадськістю	Рік підготовки:		
Змістових модулів – 1		3-й	3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: мультимедійна презентація за темою доповіді		Семестр		
Загальна кількість годин - 90		6-й	6-й	
		Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента -		ОС «Бакалавр»	10 год.	4 год.
			Практичні, семінарські	
	20 год.		8 год.	
	Самостійна робота			
	59 год.		77 год.	
	Індивідуальні завдання:			
	1 год.		1 год.	
	Вид контролю:			
		залік		

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2

для заочної форми навчання – 1:6

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фактчекінг» є формування у здобувачів вищої освіти комплексних знань щодо методів, способів та технік перевірки даних, набуття практичних навичок верифікації інформації та їх застосування в практичній діяльності.

Завданнями навчальної дисципліни є формування загального уявлення про фактчекінг; ознайомлення з алгоритмами та способами верифікації інформації; опанування методів та технік перевірки документів, відео- та фотоматеріалів.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Фактчекінг» вивчається в рамках робочого навчального плану ОПП Журналістика. Журналістика та

соціальна комунікація», а також є освітнім компонентом сертифікатної програми «Контент менеджмент». Вибіркова навчальна дисципліна. Відноситься до дисциплін професійної підготовки.

Передумови для вивчення дисципліни. Дисципліна «Фактчекінг» має міждисциплінарні зв'язки з такими навчальними дисциплінами: «Журналістське розслідування», «Медіаосвіта та медіаграмотність», «Журналістська етика».

Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- інструменти фактчекінгу;
- алгоритми перевірки інформації;
- особливості пошуку інформації;
- етичні аспекти роботи журналіста в процесі розслідування;
- особливості та методи виявлення фейків.

вміти:

- працювати з різними видами джерел інформації;
- застосовувати на практиці інструменти верифікації інформації;
- критично мислити;
- збирати, систематизувати, аналізувати інформацію.

Під час вивчення дисципліни студенти отримують наступні **компетентності** відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 061 – Журналістика, ОР «Бакалавр», передбачені освітньою програмою:

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК07. Здатність працювати в команді.
- ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності:

- СК02. Здатність формувати інформаційний контент.
- СК03. Здатність створювати медіапродукт.
- СК05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт.
- СК10. Здатність провадити професійну медіадіяльність на кросмедійних платформах.

Під час вивчення дисципліни мають бути досягнуті наступні **програмні результати** навчання:

- K1 Здатність шукати, збирати, оцінювати і критично інтерпретувати відповідну інформацію про проблему і критично обговорювати явища, проблеми і ситуації;
- K2 Здатність ідентифікувати, формулювати і вирішувати проблеми самостійно і виконувати завдання в заздалегідь визначені тимчасові рамки;
- K3 Здатність представляти і обговорювати інформацію, проблеми та рішення в усній і письмовій мові і в діалозі з різними аудиторіями;
- K4 Демонструвати навички, необхідні для автономної роботи в галузі журналістики та комунікації.

- ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.
- ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.
- ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.
- ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.
- ПР05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.
- ПР06. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.
- ПР07. Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег.
- ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.
- ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.
- ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.
- ПР16. Планувати свою роботу та роботу колег, спрямовану як на генерування інформаційного контенту, так і створення медіапродукту, а також його промоцію.
- ПР17. Розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах.
- ПР24. Здійснювати редагування текстів українською мовою.

3. Програма навчальної дисципліни

- Тема 1. Фактчекінг: український та світовий досвід.
- Тема 2. Методи збору інформації в роботі журналіста
- Тема 3. Фейкові новини як антиджерело інформації.
- Тема 4. Способи та алгоритми верифікації інформації.
- Тема 5. Інструменти перевірки фото- і відеоконтенту.
- Тема 6. Структура матеріалу у форматі фактчек. Практичний кейс щодо верифікації даних Проєкту «EU - FactCheck».

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	У тому числі					усього	У тому числі				
		Л.	П.	Лаб.	Інд.	С.р.		Л.	П.	Лаб.	Інд.	С.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Основи безпеки життєдіяльності журналіста.												
Тема 1. Фактчекінг: український та світовий досвід.	13	4	-	-	-	9	6	4	-	-	-	2

Тема 2. Методи збору інформації в роботі журналіста	16	2	4	-	-	10	17	-	2	-	-	15
Тема 3. Фейкові новини як антиджерело інформації.	14	-	4	-	-	10	15	-	-	-	-	15
Тема 4. Способи та алгоритми верифікації інформації.	16	2	4	-	-	10	17	-	2	-	-	15
Тема 5. Інструменти перевірки фото- і відеоконтенту.	16	2	4	-	-	10	17	-	2	-	-	15
Тема 6. Структура матеріалу у форматі фактчек. Практичний кейс проєкту EU-FactCheck	14	-	4	-	-	10	17	-	2	-	-	15
Разом за змістовим модулем 1	90	10	20	-	1	59	90	4	8	-	1	77

5. Теми семінарських занять

Вивчення теоретичних питань з теми передбачене в ході проведення практичних занять.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Фактчекінг: український та світовий досвід	-	-
2.	Фейкові новини як антиджерело інформації.	4	2
3.	Способи та алгоритми верифікації інформації.	4	-
4.	Інструменти перевірки фото- і відеоконтенту.	4	2
5.	Структура матеріалу у форматі фактчек.	4	2
6.	Практичний кейс проєкту EU-FactCheck	4	2
		20	8

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені робочою програмою.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Фактчекінг: український та світовий досвід.	9	2
2	Методи збору інформації в роботі журналіста	10	15
3.	Фейкові новини як антиджерело інформації.	10	15
4.	Способи та алгоритми верифікації інформації.	10	15
5.	Інструменти перевірки фото- і відеоконтенту.	10	15
6.	Структура матеріалу у форматі фактчек.	10	15
		59	77

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з фактчекінгу представлені у вигляді тематичних презентацій та аналітичних матеріалів з фактчекінгу.

10. Методи навчання

В процесі викладання дисципліни використовуються наступні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні: семінарські заняття, пояснення, розповідь, бесіда; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні вправи.

За ступенем самостійності мислення застосовуються наступні методи: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів, виконання навчального проекту.

11. Критерії оцінювання

Визначення ступеня оволодіння студентом навчального матеріалу з подальшим його оцінюванням відбувається відповідно до додатку 2 «Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ».

Оцінку у **88-100 балів** здобувач вищої освіти отримує за глибокі знання навчального матеріалу; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.

80-87 балів – за ґрунтовні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.

71-79 балів – за міцні знання навчального матеріалу, включаючи розрахунки; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв’язання практичних задач.

61-70 балів – за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень під час розв’язання практичних задач.

26- 49 балів – за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння застосовувати теоретичні положення під час розв’язання практичних задач.

0-25 балів – за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв’язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Для оцінювання знань студентів використовується шкала та оцінки ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

12. Засоби оцінювання

Поточний контроль у процесі вивчення дисципліни з метою виявлення ступеню розуміння студентом засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі. Здійснюється під час проведення семінарських занять, а також за результатами виконання завдань для самостійної роботи.

Семестровий контроль у вигляді семестрового екзамену для встановлення рівня засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни. Під час іспиту студенти захищають проєкт з Фактчекінгу, використовуючи методологію Європейської Асоціації з Підготовки Журналістів (EJTA, EU-FactCheck).

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						ІНДЗ	Сума балів
Відвідування лекцій	Виконання практичних завдань					20	100
5	T1	T2	T3	T4	T5		
	15	15	15	15	15		

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Бажаним є проведення занять у аудиторіях, обладнаних персональними комп'ютерами з базовим пакетом програм: Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Power Point та вільним доступом до мережі Інтернет.

Для демонстрації презентаційного матеріалу під час семінарських занять використовується проектор та екран.

15. Рекомендовані джерела інформації

1. Беата Бель, Олександр Бурмагін, Томаш Патора, Олег Хоменок. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. Київ, 2013. 190 с.
2. Глушко О. Журналістське розслідування: історія, теорія, практика: навчальний посібник. Київ: Арістей, 2007. 118 с.
3. Кияшко ІО. Фактчекінг як інструмент протидії маніпулятивному впливу електронних ЗМІ. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика, 2019. Випуск 45. С. 28-35
4. Мурікан Жак. Журналістське розслідування. – К.: ІМІ, 2003. – С. 11-66.
5. Хоменок О.С., Бурмагін О.О., Іванова К.Б., Рибка Є.М., Томіленко С.А. Журналістське розслідування: навчальний посібник для початківців. / За заг. ред. О.Хоменка. – Мелітополь, 2008. – 182 с.
6. Блек К. 16 правил журналістського розслідування від експерта Лондонського Бюро розслідувальної журналістики // MediaSapiens. – 15.04.2016. — Режим доступу : http://osvita.media.sapiens.ua/ethics/standards/16_pravil_zhurnalistiskogo_rozsliduvannya_vid_eksperta_londonskogo_byuro_rozsliduvalnoi_zhurnalistiki. – Дата доступу: 21.01.2018.
7. Сісіна Л. Традиційні та інноваційні ресурси для верифікації інформації та їх використання в роботі інформаційно-аналітичних підрозділів бібліотек // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Вип. 46. – 2017. – С. 387–409.
8. Ященко Л. Інформаційно-аналітична діяльність : конспект лекцій. – Одеса: ОНПУ, 2014. – Режим доступу : http://opu.ua/upload/files/hsf/dsia/KL_IAD.pdf. – Дата доступу: 21.01.2018.
9. A Project of The Annenberg Public Policy Center. – Режим доступу : <https://www.factcheck.org/our-process>. – Дата доступу: 21.01.2018.
20. Adair B., Holan A. D. The Principles of PolitiFact, PunditFact and the Truth-O-Meter. – Режим доступу :

<http://www.politifact.com/truth-o-meter/article/2013/nov/01/principlespolitifactpunditfact-and-truth-o-meter>. – Дата доступа: 21.01.2018.

10. Chokshisept N. How to Fight ‘Fake News’ (Warning: It Isn’t Easy) // The New York Times. – 18 Sept. – 2017. – Режим доступа : <https://www.nytimes.com/2017/09/18/business/media/fight-fakenews.html>. – Дата доступа: 21.01.2018.

11. EU Factcheck EU Elections 2024. URL: <https://eufactcheck.eu/>